

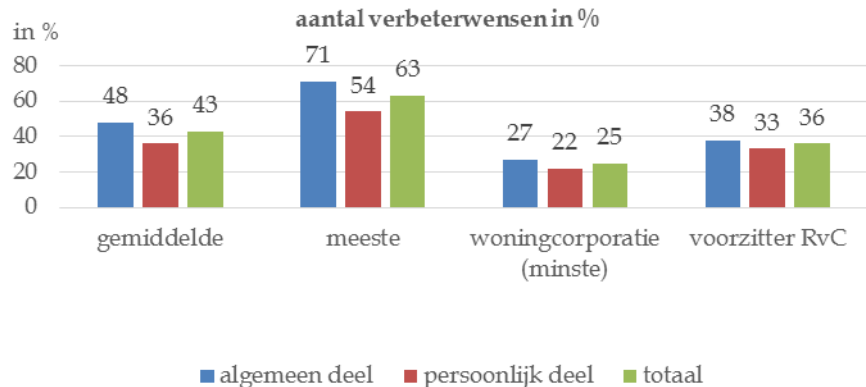
Is RvC woningcorporatie zo goed of is deze sectorblind en onvoldoende (zelf)kritisch?

Door Bart Jonker, Aalt Klaassen en Herbert Rijken¹

Achtergrond/inleiding

- Hoge respons en ruim 60 interviews
- ♦ Aan de zesde editie van het Grant Thornton commissaris benchmarkonderzoek² 2014 van en uitgevoerd door Aalt Klaassen en Herbert Rijken hebben dit jaar het historisch hoge aantal van 216 commissarissen meegedaan. Daarvan zijn er 83 verbonden aan een woningcorporatie. Verder hebben 5 secretarissen RvC geparticipeerd. 61 commissarissen zijn [face to face geïnterviewd](#). De overigen hebben een webbased vragenlijst ingevuld.
- Commissariaat in de breedte onderzocht
- ♦ In het onderzoek zijn opgenomen: technische en persoonlijke competenties, teamrollen, samenwerking binnen RvC, samenwerking tussen RvC en RvB, activiteiten van de RvC, evaluatie van het functioneren van RvC en RvB, informatievoorziening, rol van de secretaris van de RvC en inkoop diensten derden op initiatief van de RvC. Daarmee is het commissariaat in de breedte onderzocht.
- Circa 500 vragen en mogelijk 250 verbeterwensen
- ♦ Bij de afzonderlijke onderdelen van het onderzoek is telkens bepaald wat de huidige en gewenste situatie was en welke verbeterwensen de commissarissen zelf hebben aangegeven. In totaal konden de commissarissen zo circa 500 vragen beantwoorden. Resultierend in mogelijk 250 verbeterwensen.
- 7 bedrijfstypen en 6 persoonstypen onderscheiden
- ♦ In het onderzoek zijn 13 variaties onderscheiden, waarvan 7 [bedrijfstypen](#) (beursgenoteerd, groot niet-genoteerd, MKB, Coöperatie/vereniging, woningcorporatie en stichting) en 6 [persoonstypen](#) (voorzitter RvC, commissaris elders lid RvB, commissaris lid auditcommissie, commissaris lid selectie- en benoemingscommissie, jonge commissaris en vrouwelijke commissaris).
- Centraal: verbeterwensen woningcorporaties
- ♦ In dit artikel staat centraal het aantal verbeterwensen bij de woningcorporaties vergeleken met die van de andere variaties en met het totaal. Daarbij brengen we een onderscheid aan in een algemeen deel en een persoonlijk deel (dit laatste betreft de persoonlijke competenties/eigenschappen en teamrollen).

Commissaris woningcorporatie minste verbeterwensen

- RvC woningcorporatie goed of sectorblind en/of niet (zelf)kritisch?
- Van de onderzochte variaties blijkt die van de [woningcorporaties](#) de [minste verbeterwensen](#) te hebben. Dit betreft zowel het totaal als het algemeen deel. Bij het persoonlijk deel heeft één variatie één verbeterwens minder dan de woningcorporaties. Uit eerdere onderzoeken bleek doorgaans de voorzitter van de RvC de minste verbeterwensen te hebben. In deze editie van het onderzoek verslaan de RvC's van de woningcorporatie de voorzitter.
  - De vraag is nu [zijn de RvC's van de woningcorporaties zo goed of lijden ze aan een zekere sectorblindheid en/of onvoldoende \(zelf\)kritisch vermogen?](#)
- Maatschappelijk en bedrijfsmatig belang in RvC
- Bij woningcorporaties onderscheiden we een [tweetal belangen](#), namelijk het maatschappelijke (huurder, woonomgeving en medewerkers) en het bedrijfsmatige (levensvatbaarheid organisatie). Huurders en medewerkers hebben de mogelijkheid invloed uit te oefenen op de samenstelling van de RvC van hun corporatie. Doorgaans wordt daarvan, naar wij hebben vernomen, ook gebruik gemaakt, althans zeker door de huurders.

¹ Bart Jonker is partner bij Grant Thornton, Aalt Klaassen is researcher/consultant en Herbert Rijken is hoogleraar aan de FEWEB van de VU. Het artikel is op persoonlijke titel geschreven. Zie ook: www.GT.nl/commissarissenonderzoek

² Naast hoofdsponsor Grant Thornton was Jonathan Warner cosponsor van het onderzoek. Medewerking is verleend door Finem, NCD, VTW en Governance University.

- RvC woningcorporatie voorbeeld voor andere corporaties
- De RvC's zijn zo goed*
- Van diverse instanties kunnen woningcorporaties impulsen krijgen om ervoor te zorgen dat een RvC goed functioneert. Naast de VTW zijn/waren dat CFV, WSW, MBZK, Aedes en stichting Visitatie Woningcorporaties Nederland.
  - Daarnaast maken diverse RvC's gebruik van [intervisietrajecten](#).
  - Mede dankzij de inspanningen van VTW en de overige genoemde partijen heeft de [professionalisering](#) van de RvC's bij de corporaties een [grote stap voorwaarts](#) gemaakt. Ook de kritische eigen instelling van de commissarissen heeft bijgedragen aan de geconstateerde geringe verbeterbehoefte.
  - Het aantal [uitwassen](#) bij woningcorporaties dat heeft geleid tot de parlementaire enquête betrof slechts een [gering aantal corporaties](#) van de circa 400. Het waren de rotte appels in de mand.
  - Er is derhalve maar één conclusie mogelijk: de RvC's van woningcorporaties functioneren zo goed, dat zij als voorbeeld voor andere RvC's dienen.
- Maatschappelijk belang sterk vertegenwoordigd, maar bedrijfsbelang?
- De RvC's lijden aan sectorblindheid en zijn onvoldoende (zelf)kritisch*
- Historisch gezien zijn de RvC's van woningcorporaties voornamelijk bevolkt door vertegenwoordigers van de lokale politiek en maatschappelijke organisaties. Daarmee lijkt het [maatschappelijk belang voldoende geborgd](#) in de RvC's. Het aantal commissarissen met ervaring van het runnen van een privaat bedrijf, daarentegen, lijkt verhoudingsgewijs wat minder sterk vertegenwoordigd in de RvC's.
  - Ook lijkt het aannemelijk dat er tussen vertegenwoordigers van beide belangen [niet altijd](#) sprake is van een [harmonieuze samenwerking](#). De commissarissen spreken niet altijd elkaars taal. Soms ontbreekt ook de bereidheid om elkaars taal te leren.
- (semi)publieke sector als benchmark
- Naar wij hebben vernomen, worden [RvC's](#) uit de [onderwereld](#) en de [gezondheidszorg](#) geregeld als [benchmark](#) gebruikt voor de RvC's van woningcorporaties. Daarmee wordt mogelijk een eenzijdige blik over samenstelling en functioneren van RvC's versterkt.
  - In het kader van dit artikel is het zeer opvallend dat bijvoorbeeld bij de [technische competenties](#) (o.a. kennis ICT, financiën, HR en ervaring in de sector) de woningcorporaties [maar voor 14%](#) van de competenties een [verbeterwens](#) hebben tegen 38% gemiddeld. Zelfs de voorzitter van de RvC signaleert bij 57% van deze competenties een verbeterwens.
- Positief (zelf)beeld bij persoonlijke competenties
- Ook ten aanzien van de [persoonlijke competenties](#) geven de commissarissen van de corporaties blijk van een [positief zelfbeeld](#). De individuele commissaris heeft voor zich zelf gemiddeld 3 verbeterwensen, terwijl dat voor de totale populatie gemiddeld 3,6 is. Voor zijn RvC ziet de corporatiecommissaris 6 verbeterwensen tegen 11,8 gemiddeld en voor zijn RvB gaat het om respectievelijk 15 en 23,2 verbeterwensen.
- Matige vergoeding, afbreukrisico en puntenaantal negatief voor commissariaat bij corporatie
- Tot voor kort was de [vergoeding](#) voor een corporatie commissaris en zeker als deze ook nog lid was van de auditcommissie, voor iemand van buiten de (semi) publieke sector [ver onder de maat](#). De recente aanpassingen hebben het gat wat gedicht, maar het is de vraag of dit genoeg is. Naar wij begrepen hebben, heeft de combinatie van matige vergoeding, hoog afbreukrisico en het puntenaantal in verband met het aantal commissariaten een negatief effect gehad op de beschikbaarheid van commissarissen voor een woningcorporatie. En naar wij vermoeden, zullen de recente opvattingen van de minister en de nieuwe maatregelen eerder contraproductief dan positief uitpakken voor de beschikbaarheid van gekwalificeerde commissarissen.
- Ernstige twijfel over positief beeld bij commissaris woningcorporatie*
- Zou de situatie bij de corporatie echt zo goed en gezond zijn? Mede gezien andere, ook eigen ervaringen komt het positieve beeld op ons niet erg geloofwaardig over.
  - Een vluchtige blik op de samenstelling van een aantal van de in negatieve zin publiekelijk genoemde corporaties versterkt onze gedachten dat er geen sprake is van goed samengestelde RvC's. Primair kijken wij dan naar de veronderstelde aanwezigheid van de vereiste technische competenties.
  - Het lijkt ons goed om met het bredere benchmarkveld uit het onderzoek met de commissarissen van de woningcorporatie de discussie aan te gaan. De insteek zou dan moeten zijn hoe we kunnen bijdragen aan de verdere professionalisering van het commissariaat. Ook die van de woningcorporaties.